

indhold den gode proces

i²p.

02

INTRODUKTION

03

FORUDSÆTNINGSFASEN

04

06

07

Cases

Værktøjer

08

10

11

IDÉFASEN

Cases

Værktøjer

12

14

15

PROGRAMFASEN

Cases

Værktøjer

16

PRAKSISFÆLLESSKABET 2015

introduktion

den gode proces

Idé til program (i2p) er drevet af Bygherreforeningen og gennem de seneste år har projektet arbejdet på at fremme udviklingen i byggeriet og skabe et bedre beslutningsgrundlag for bygherrerne i forhold til de stadig stigende udfordringer og krav om større værdiskabelse i det byggede miljø.

Projektet beskæftiger sig med de tidlige byggefaser - fra den første idé til det færdige byggeprogram. Der tages udgangspunkt i den professionelle bygherrerolle, men i2p har samtidig et bredt alment perspektiv. Projektets resultater påvirker derfor ikke kun bygherrerne, men hele byggesektoren, hvilket i sidste ende har en betydning for den værdi og kvalitet, som brugerne oplever i det byggede miljø. Dette gøres for at imødekomme den øgede demokratisering og det stigende antal af interessenter i byggeprojekterne, der har medført, at de nuværende værktøjer, metoder og tilgange er blevet udfordret.

Således er der opstået et behov for nye initiativer, hvilket i2p forsøger at udvikle og udbrede. Dette gøres gennem det digitale værktøj: 'Den Gode Proces', der systematiserer og formidler relevant viden, inspiration og nye værktøjer til at styre processen i de tidlige faser - fra en idé opstår, til et byggeprogram er udarbejdet. Den Gode Proces er et gratis værktøj, der samler kendte og nye begreber og metoder, som kan anvendes i de tidlige byggefaser, og dermed hjælpe bygherren i det daglige arbejde og styrke håndteringen af byggeprojektet og dets omgivelser.

I dette inspirationskatalog opsummeres i2p's erfaringer fra de seneste år. Der gives introduktioner til de vigtigste læringer fra de forskellige faser - forudsætninger, idé og program - og der præsenteres et overblik over de cases, som i2p har dækket samt de konkrete værktøjer, der er blevet udarbejdet til de pågældende faser. Alle cases og værktøjer fungerer som direkte links til www.i2p.dk, hvor de uddybes og forhåbentlig giver inspiration til fremtidige byggeprojekter.

God læselyst!

den
gode
proces

i²p.

forudsætningsfasen

forudsætningsfasen

Når bygherren erkender, at der er behov for at bygge, er det nødvendigt at afklare de grundlæggende forudsætninger og forhold, som gælder for projektet fra start til slut. Disse veksler fra bygherreorganisation til bygherreorganisation og kræver derfor en undersøgelse.

Dette sker i Forudsætningsfasen, der i høj grad handler om at afklare, hvordan man klæder bygherrens organisation på til at tænke og agere i forhold til byggeriet samt, hvordan der udadtil kan arbejdes på tværs af de involverede aktører. Ifølge i2p's erfaringer med denne fase er det vigtigt at skabe et fælles fodslag mellem bygherre, borgere, brugere og andre interessenter. Det fælles fodslag bygger på en grundig undersøgelse af, hvordan byggeprojektet kan indgå i de lokale sammenhænge, som det skal opføres i. I2p har kortlagt adskillige cases, der kan vise forskellige tilgange til, hvordan fodslaget kan etableres. Eksempelvis kan UCC's opførelse af Campus Carlsberg ses som et konkret bud på dette, da de, i forbindelse med deres valg af lokalitet, har undersøgt, hvordan byggeprojektet kunne forankres og tilpasses til den nye Carlsberg-bydel.

Efter denne undersøgelse er det væsentligt at skabe en fælles forståelse for byggeprojektet i dets lokalområde og forholde sig til de forskellige former for risici et projekt kan udsættes for gennem de forskellige faser. I2p har set klare eksempler på dette arbejde i forbindelse med de store hospitalsbyggerier, hvor der er blevet arbejdet med en metodisk form for risikostyring. Intentionen er at imødekomme uforudsete udfordringer, og samtidig sikre en sund risikokultur i byggeprojektet – allerede fra start.

Campus Carlsberg og risikostyringen i forbindelse med de store hospitalsbyggerier er dog blot et lille udsnit af den virkelighed, som i2p har oplevet i forbindelse med etableringen af et byggeprojekts forudsætninger. På de følgende sider præsenteres der således et samlet overblik over i2p's arbejde med Forudsætningsfasen i form af både cases og konkrete værktøjer.

den
gode
proces

cases den gode proces

Nedenstående er de cases, der kan læses på i2p.dk som inspiration til, hvordan Forudsætningsfasen kan faciliteres. Der er adskillige eksempler, der spænder vidt mellem aktører, problemstillinger og metoder.

- Man skal turde samarbejdet
- UCC skaber attraktivt studiemiljø med Campus Carlsberg
- God risikostyring skal ligge i kulturen
- KU-Life's nye fødevarebygning
- Albertslund Syd
- Perspektiver på konkurrenceprogrammer
- Musicon: Hvordan Roskilde inviterer til partnerskab om byudviklingen
- Verdens Mest Tilgængelige Kontorhus

i²p.

KU-Life's nye fødevarebygning

UCC skaber attraktivt studiemiljø med Campus Carlsberg

07 FORUDSÆTNINGSFASEN

Disse værktøjer findes udførligt beskrevet på i2p.dk som konkrete metoder til, hvordan der kan arbejdes med faciliteringen af Forudsætningsfasen. Der findes værktøjer til alt fra prioritering og interessentanalyse til overordnede kommunikationsplaner.

- Prioriteringsplade - få overblik over prioriteterne
- Simuleringsmodellen - et regneark, der tegner scenarier
- Lead user - skyd en omvej
- Metastyring - sæt scenen for styring af netværk
- Kommissorium - skriftliggør involveringsgrad og rammer
- Kommunikationsplan - en drejebog over kommunikationsindsatsen
- Interessentanalyse - strategi for interessenthåndtering
- Værdimetoden - kortlæg identitet og værdier
- Segmenteringsmetoden - find brugertyper
- Organisationstyper - skab et fælles sprog

værktøjer den gode proces

Prioriteringsplade - få overblik over prioriteterne

Værdimetoden - kortlæg identitet og værdier

den
gode
proces

i²p.

idéfasen

I Idéfasen skal metoder og fastlagte forudsætninger udfordres, så værdigrundlag, vision og kvalitetsniveau præciseres i forhold til det endelige program.

I Idéfasen udvikles det strategiske program gennem en foranalyse, der samler behov, ønsker og krav – ikke kun i forhold til bygningens fysik, men også i forhold til de visioner og værdier, den kultur, det liv og de behov, som bygningen skal understøtte.

Fasen kræver fokus på dialog og kommunikation mellem bygherre, rådgivere og arkitekter samt på tværs til brugere og naboer. I2p's erfaringer peger her på dialogen som et middel til at skabe både udvikling og forståelse for byggeprojektet. Det er derfor særligt væsentligt at investere i denne, hvis man som bygherre vil sikre en glidende videreførelse af det forarbejde, der allerede er etableret i Forudsætningsfasen. Et eksempel på dette kan ses i udviklingen af Bevægelseshuset på Herredsåsen i Kalundborg, hvor der er blevet arbejdet intensivt med forskellige former for dialog i forhold til at udvikle byggeprojektet, så det imødekommer konkrete problemstillinger for dets brugere samt en fælles referenceramme for alle involverede.

Den fælles referenceramme ses ligeledes i fornyelsen af Brøndby Strand, hvor det er forsøgt at sikre en gensidig forståelse mellem de involverede parter. Således var det intentionen, at den fælles forståelse kunne udvikle projektet løbende, men samtidig også håndtere generelle forespørgsler, utrygheder og problemer. I2p's erfaringer med Idéfasen peger hermed på dialogen som et vigtigt element, og i forbindelse med workshops findes der adskillige måder, hvorpå dialogen kan varetages og fremmes. På de følgende sider vil der være et overblik over cases, der viser, hvordan bygherrer konkret har varetaget og faciliteret dialog samt værktøjer her til.

idéfasen den gode proces

cases den gode proces

IDÉFASEN **10**

Følgende cases kan læses på i2p.dk som inspiration til, hvordan Idéfasen kan faciliteres. Eksemplerne angiver forskellige bud på, hvordan dialog og kommunikation anvendes som metoder i forhold til at udvikle det strategiske program og udarbejde foranalyser.

- Knotworking kan fjerne tidsspild
- Spritny Helsingørskole i gamle huskroppe
- Rambølls nye hovedkvarter
- Brugerne som kreative medspillere på program og design
- Sæt billeder på visionen
- Dialogbaseret konkurrence skabte verdens bedste hus
- Mock-up af plejeboliger
- Mock-up af boliger til hjemløse
- Bryghusgrunden
- Sofakartoffel eller Sundhedsgulerod

i²p.

Knotworking kan fjerne tidsspild

Sæt billeder på visionen

11 IDÉFASEN

Nedenstående værktøjer findes på i2p.dk som konkrete metoder til, hvordan Idéfasen kan faciliteres, så der kan frembringes en nyttig viden omkring byggeprojektet, dets brugere og omgivelser. En stor del af denne viden frembringes gennem dialog, hvilket hovedvægten af værktøjerne fokuserer på.

- Samtalevandring
- Expanding Play
- Dialogværktøj - Pick a Picture
- Dialogværktøj - Lego Serious Play
- Knotworking
- Mock-up - få brugertestet dine idéer
- Sociale medier - de digitale dialogplatforme
- U_Build - et digitalt dialogværktøj
- Filmmetoden - visuel dialog
- Prototyper - synliggør tavs viden
- Scenariemetoden - dialog om fremtiden
- Spilmetoden - skab gensidig forståelse

værktøjer den gode proces

Expanding Play

Mock-up - få brugertestet dine idéer

i²p.

den
gode
proces

i²p.

programfasen

programfasen

I Programfasen skal opgave og materiale kvalificeres på en sådan måde, at det danner et solidt fundament for organisering, strukturering og udførelse af byggeprojektet.

I2p's undersøgelser viser, at formidlingen af byggeprojektet bliver væsentlig i fasen op til det færdige program, da der løbende kan opstå et øget behov for informationer angående nuværende og fremtidige scenarier for byggeriet. Det er eksempelvis særligt afgørende i udviklingen af den nye Carlsberg-bydel i København, hvor det er ambitionen at skabe byliv i et område, der tidligere blot har været præget af industri og produktion. Der gøres derfor meget ud af at holde en åben og løbende kommunikation, hvor borgere og brugere inddrages, og tilbydes muligheden for at sætte deres præg på udviklingen af området. Carlsberg-byen har i denne sammenhæng anvendt midlertidighed som en metode, der inddrager borgere og brugere fra byggeriets start til slut. Hermed er det intentionen at kunne formidle byggeprojektet gennem nærvær og aktiviteter, til de mange forskellige aktører og interessenter.

I2p oplever dog samtidig, at inddragelsen af de forskellige aktører kræver et konstruktivt blik på, hvordan der kan skabes en solid fællesnævner for formidlingen på tværs. Dette tydeliggøres eksempelvis i byggeriet af Handicaporganisationernes Hus, hvor 32 bygherrer skulle samarbejde omkring planlægningen af deres nye, fælles domicilbyggeri i Høje-Taastrup. Særlig vægt blev der her lagt på forandringsprocesserne, så der kunne skabes rum til de forskellige organisationers kulturer og egenskaber. Således var det intentionen at tilrettelægge et forløb, hvor der var plads til, at de hver især kunne skabe og planlægge, men samtidig også respektere den måde, de individuelt fungerede på, så byggeriet kunne udvikles i fællesskab.

På de følgende sider kan du finde yderligere erfaringer og inspiration til arbejdet med Programfasen, med særligt fokus på involvering.

den
gode
proces

cases den gode proces

PROGRAMFASEN **14**

Disse cases kan læses på i2p.dk som inspiration til, hvordan Programfasen kan faciliteres. Således tilbydes der inspiration til, hvordan formidlingen kan praktiseres på forskellige måder alt efter, hvilke interessenter og aktører, der involveres som en del af byggeprojektet.

- Byliv i en bydel, der aldrig har været en by
- Mange kokke behøver ikke fordærve middagen

i²p.

Byliv i en bydel, der aldrig har været en by

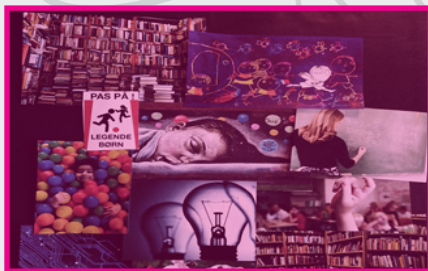
Mange kokke behøver ikke fordærve middagen

15 PROGRAMFASEN

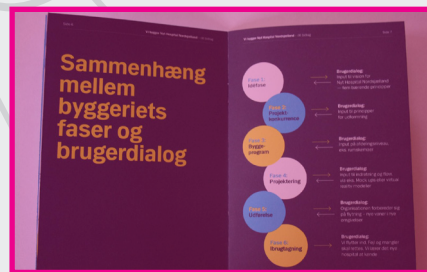
Nedenstående værktøjer findes på i2p.dk som konkrete metoder til, hvordan der kan arbejdes med den tværgående formidling i Programfasen. Værktøjerne vil kunne give inspiration til forskellige kommunikationsformer, der kan styrke byggeprojektets forankring i det miljø, det skal indgå i.

- Moodboards
- Infoboks - styrk kommunikationen
- Whiteboard film - et kommunikationsværktøj
- Inspirationskatalog - få nedfældet funktionsbeskrivelser
- Brugerguide - informer dine brugere om byggeriets faser
- Postkortmetoden - skriftlig involvering

værktøjer den gode proces

Moodboards

Brugerguide - informer dine brugere om byggeriets faser

i²p.

den
gode
proces

16

i²p. praksisfællesskabet 2015

praksisfællesskabet 2015

Nu bliver I2P's praksisfællesskab fra 2010 genoplivet med netværksmøder, arrangementer og workshops – og du skal sidde med ved bordet!

Formålet med praksisfællesskabet er at samle engagerede branchefolk, der vil forbedre arbejdet med tidlige byggefaser og samtidigt selv lære mere og udvide netværket. Fællesskabet bygger på et værdigrundlag om gensidighed, respekt, tillid og et aktivt engagement, hvor vi i samarbejde udvikler og formidler en fælles forståelse.

Ligesom sidst skal møderne i praksisfællesskabet være et fælles forum for videnformidling og deling – en viden, der efterfølgende bliver samlet til let-anvendelige dogmer og guides for byggeriets tidlige faser.

Denne gang vil de tre diskussionsspor være:

Co-creation: Sammen skaber vi den gode proces

Co-creation er en vigtig del af fremtidens byggeprojekter. Bygherrer, arkitekter og andre interessenter skal gentænke udbuds- ledelses- og procesformer, så der bliver mere plads til inddragelse og involvering på tværs. Det er svært, da byggeriets processer og arbejdsgange er komplicerede. Derfor vil vi i dette spor undersøge, hvordan man faciliterer og gennemfører succesfuld co-creation, der skaber værdi i det enkelte byggeprojekt.

den
gode
proces

praksisfællesskabet 2015

18

den gode proces

Transformation: Fremtidens bygninger er genbrug

Der har været en tendens de senere år til, at gamle byggerier skal genanvendes eller transformeres til at imødekomme nye behov. Samtidig skal nye byggerier også være multifunktionelle og fleksible, så de kan rumme forskellige typer af brugere og aktiviteter. Det medfører et øget fokus på, hvordan fremtidens byggeprojekter kan have "forlængende åbningstider", og ikke begrænses til enkeltstående funktioner, men i stedet tilbyder et nyt potentiale. I dette spor vil vi derfor undersøge, hvordan eksisterende bygninger bedst kan blive genbrugt og anvendt samt, hvordan nye udviklingsmodeller, borgere og brugere kan bringes i spil i målet om at genbruge og sikre multifunktionelle og attraktive bygninger.

Mellemrum: Skab muligheder undervejs i byggeriet

I stigende grad bliver der givet plads til midlertidig brug af bygninger undervejs i et byggeprojekt eller at gamle bygninger og tomme byggegrunde udlånes til alternative aktiviteter, inden de bliver solgt. Disse aktiviteter udgør et øget potentiale i byggeprojekter, men kræver også god planlægning og kommunikation i overdragelsen af både midlertidige og permanente projekter. I det følgende spor vil vi arbejde med rummet imellem byggeperioden og det færdige projekt så de potentialer og viden, der fremkommer, kan videreføres i det færdige byggeri.

Kom og vær med!

Hvis du har lyst til at deltage i praksisfællesskabet i 2015, kan du tilmelde dig ved at maile til tilmelding@bygherreforeningen.dk, hvor vi også gerne tager imod idéer, indlæg og inspiration.

Vi håber, at samle lige så mange engagerede og debatlystne branchefolk som sidst, der har lyst til at bidrage til den fremtidige udvikling af byggeriet og det byggede miljø.

På gensyn!

i²p.

i2p - Idé til program

c/o Bygherreforeningen
Borgergade 111
1300 København K

www.i2p.dk

info@bygherreforeningen.dk

+45 7020 0071

den gode proces

Idé til program er ejet af Bygherreforeningen og udviklet i samarbejde med Smith Innovation. Projektet har samarbejdet med Program for Brugerdreven Innovation, WITRAZ, Region Hovedstaden, PLH Arkitekter, Emcon og Rambøll. I2p støttes nu af Bygherreforeningen og Realdania.

BYGHERRE
FORENINGEN

Realdania

i²p.

